

# Cuprins

|  |           |
|--|-----------|
| <b>TITLUL I. INSTITUȚIILE POLITICE</b> .....   | <b>1</b>  |
| <b>TITLUL II. PUTEREA ORGANIZATĂ STATAL</b> .....  | <b>3</b>  |
| <b>Capitolul I. Teorie generală</b> .....  | <b>3</b>  |
| <i>Secțiunea 1. Caracterizarea puterii organizate statale</i> .....                            | 3         |
| <i>Secțiunea a 2-a. Trăsăturile puterii organizate statale</i> .....                           | 4         |
| §1. Puterea de stat, formă a puterii .....   | 4         |
| §2. Caracterul organizat .....   | 4         |
| §3. Unicitatea .....   | 5         |
| §4. Caracterul de constrângere .....   | 5         |
| §5. Suveranitatea.....   | 6         |
| <b>Capitolul al II-lea. Separația puterilor în stat</b> .....                                  | <b>9</b>  |
| <b>TITLUL III. TEORIA STATULUI</b> .....   | <b>15</b> |
| <b>Capitolul I. Definiția și elementele statului</b> .....                                     | <b>15</b> |
| <i>Secțiunea 1. Noțiunea de stat</i> .....   | 15        |
| <i>Secțiunea a 2-a. Elementele statului</i> .....  | 16        |
| <i>Secțiunea a 3-a. Autoritățile (instituțiile) statului</i> .....                             | 18        |
| <b>Capitolul al II-lea. Forma statului</b> .....   | <b>20</b> |
| <i>Secțiunea 1. Noțiune</i> .....  | 20        |
| <i>Secțiunea a 2-a. Forma de guvernământ</i> .....   | 20        |
| §1. Definiție .....  | 20        |
| §2. Clasificare .....  | 20        |
| <i>Secțiunea a 3-a. Regimul politic</i> .....  | 21        |
| <i>Secțiunea a 4-a. Structura de stat</i> .....  | 22        |
| §1. Noțiune.....   | 22        |
| §2. Formele structurii de stat .....   | 22        |
| <b>Capitolul al III-lea. Caracterele statului român</b> .....                                  | <b>25</b> |
| <b>TITLUL IV. PARTIDELE POLITICE</b> .....   | <b>30</b> |
| <b>Capitolul I. Apariția partidelor politice</b> .....   | <b>30</b> |
| <b>Capitolul al II-lea. Conceptul de „partid politic”. Funcțiile partidelor politice</b> ..... | <b>33</b> |
| <i>Secțiunea 1. Trăsături definitorii</i> .....  | 33        |
| <i>Secțiunea a 2-a. Definiții ale partidelor politice</i> .....                                | 35        |

|  |           |
|--|-----------|
| <i>Secțiunea a 3-a. Funcții ale partidelor politice</i> .....                            | 35        |
| <b>Capitolul al III-lea. Clasificări ale partidelor politice</b> .....                   | <b>37</b> |
| <b>Capitolul al IV-lea. Sisteme de partide. Clasificări</b> .....                        | <b>40</b> |
| <b>Capitolul al V-lea. Partidele politice în România</b> .....                           | <b>42</b> |
| <i>Secțiunea 1. Reglementare</i> .....   | 42        |
| §1. Norme constituționale de referință.....  | 42        |
| §2. Norme infraconstituționale de referință.....   | 44        |
| <i>Secțiunea a 2-a. Organizarea partidelor politice</i> .....                            | 44        |
| <i>Secțiunea a 3-a. Înregistrarea partidelor politice</i> .....                          | 45        |
| <i>Secțiunea a 4-a. Funcționarea partidelor politice</i> .....                           | 46        |
| <i>Secțiunea a 5-a. Finanțarea partidelor politice</i> .....                             | 52        |
| <i>Secțiunea a 6-a. Încetarea activității partidelor politice</i> .....                  | 56        |
| §1. Modalitățile de încetare a activității partidelor politice .....                     | 56        |
| §2. Constatarea neconstituționalității partidelor politice .....                         | 56        |
| §3. Dizolvarea pe cale judecătorească a unui partid politic .....                        | 60        |
| §4. Limite ale libertății de asociere în partide politice .....                          | 61        |
| <b>TITLUL V. SISTEMUL ELECTORAL</b> .....  | <b>68</b> |
| <b>Capitolul I. Considerații generale</b> .....  | <b>68</b> |
| <b>Capitolul al II-lea. Drepturile electorale ale cetățenilor români</b> .....           | <b>72</b> |
| <i>Secțiunea 1. Dreptul de vot</i> .....   | 72        |
| <i>Secțiunea a 2-a. Dreptul de a fi ales</i> .....                                       | 73        |
| <i>Secțiunea a 3-a. Dreptul de a alege și de a fi ales în Parlamentul European</i> ..... | 74        |
| <b>Capitolul al III-lea. Scrutinul</b> .....   | <b>76</b> |
| <i>Secțiunea 1. Concept</i> .....  | 76        |
| <i>Secțiunea a 2-a. Sistemul majoritar</i> .....   | 76        |
| §1. Caracterizare .....  | 76        |
| §2. Scrutinul majoritar uninominal .....   | 76        |
| §3. Scrutinul majoritar de listă (plurinominal) .....                                    | 78        |
| <i>Secțiunea a 3-a. Sistemele electorale cu reprezentare proporțională</i> .....         | 79        |
| <i>Secțiunea a 4-a. Sisteme mixte</i> .....  | 80        |
| §1. Caracterizare .....  | 80        |
| §2. Clasificare .....  | 80        |
| <b>Capitolul al IV-lea. Organizarea și desfășurarea alegerilor în România</b> .....      | <b>81</b> |
| <i>Secțiunea 1. Alegerile pentru Parlament</i> .....                                     | 81        |

|  |            |
|--|------------|
| §1. Scrutinul .....  | 81         |
| §2. Aducerea la cunoștință a datei alegerilor. Campania electorală .....       | 81         |
| §3. Circumscripțiile electorale .....  | 82         |
| §4. Birourile electorale. Oficiile electorale .....                            | 82         |
| §5. Secțiile de votare .....   | 87         |
| §6. Registrul electoral .....  | 88         |
| §7. Listele electorale .....   | 91         |
| §8. Candidaturile .....  | 92         |
| §9. Desfășurarea votării .....   | 94         |
| §10. Stabilirea rezultatelor votării .....                                     | 96         |
| §11. Constatarea rezultatelor alegerilor .....                                 | 98         |
| 11.1. Stabilirea pragului electoral .....                                      | 98         |
| 11.2. Repartizarea mandatelor de deputat, respectiv de senator .....           | 99         |
| §12. Publicarea rezultatelor alegerilor .....                                  | 102        |
| §13. Votul prin corespondență .....  | 103        |
| <i>Secțiunea a 2-a. Alegerile pentru Parlamentul European .....</i>            | <i>107</i> |
| §1. Listele electorale. Competențe ale Autorității Electorale Permanente ..... | 107        |
| §2. Candidaturile .....  | 108        |
| §3. Desfășurarea votării .....   | 110        |
| §4. Stabilirea rezultatelor votării .....                                      | 111        |
| §5. Atribuirea mandatelor .....  | 112        |
| <b>TITLUL VI. REFERENDUMUL .....</b>   | <b>114</b> |
| <b>Capitolul I. Noțiuni .....</b>  | <b>114</b> |
| <b>Capitolul al II-lea. Tipuri de referendum .....</b>                         | <b>115</b> |
| <b>Capitolul al III-lea. Funcțiile referendumului .....</b>                    | <b>116</b> |
| <b>Capitolul al IV-lea. Regimul juridic al referendumului în România .....</b> | <b>117</b> |
| <i>Secțiunea 1. Sediul materiei și tipuri de referendum .....</i>              | <i>117</i> |
| <i>Secțiunea a 2-a. Reguli generale privind referendumul național .....</i>    | <i>118</i> |
| §1. Tipuri de referendum .....   | 118        |
| §2. Participarea la referendum .....   | 118        |
| §3. Valabilitatea referendumului .....   | 118        |
| <i>Secțiunea a 3-a. Organizarea și desfășurarea referendumului .....</i>       | <i>122</i> |
| §1. Stabilirea obiectului și a datei referendumului .....                      | 122        |
| §2. Organizarea referendumului .....   | 125        |
| §4. Campania pentru referendum .....   | 127        |

|  |            |
|--|------------|
| §5. Desfășurarea referendumului .....  | 127        |
| §6. Stabilirea rezultatelor referendumului .....   | 127        |
| <i>Secțiunea a 4-a. Rolul Curții Constituționale în cadrul<br/>    procedurii referendumului</i> .....                     | 129        |
| <b>Capitolul al V-lea. Efectele referendumului.....</b>  | <b>146</b> |
| <b>TITLUL VII. PARLAMENTUL.....</b>  | <b>149</b> |
| <b>Capitolul I. Caracterizarea și funcțiile Parlamentului.....</b>   | <b>149</b> |
| <i>Secțiunea 1. Caracterizarea Parlamentului. Istoric</i> .....  | 149        |
| <i>Secțiunea a 2-a. Funcțiile Parlamentului</i> .....  | 151        |
| §1. Funcția de reprezentare .....  | 151        |
| §2. Funcția legislativă .....  | 152        |
| §3. Funcția de stabilire a direcțiilor principale ale activității<br>social-economice, culturale, statale și juridice..... | 153        |
| §4. Funcția de alegere, formare, avizarea formării,<br>numire sau revocare a unor autorități statale .....                 | 154        |
| §5. Funcția de control .....   | 154        |
| §6. Funcția de conducere în politica externă.....  | 166        |
| §7. Funcția de organizare internă .....  | 173        |
| <b>Capitolul al II-lea. Structura Parlamentului și organizarea<br/>    lui internă.....</b>                                | <b>174</b> |
| <i>Secțiunea 1. Structura Parlamentului</i> .....  | 174        |
| <i>Secțiunea a 2-a. Autonomia regulamentară și bugetară a<br/>        Parlamentului</i> .....                              | 179        |
| <i>Secțiunea a 3-a. Organizarea internă a Parlamentului.....</i>   | <i>184</i> |
| §1. Grupurile politice parlamentare.....   | 184        |
| §2. Birourile .....  | 187        |
| §3. Comisiile parlamentare .....   | 191        |
| <b>Capitolul al III-lea. Funcționarea Parlamentului.....</b>   | <b>208</b> |
| <i>Secțiunea 1. Mandatul sau legislatura</i> .....   | 208        |
| <i>Secțiunea a 2-a. Sesiunea</i> .....   | 209        |
| <i>Secțiunea a 3-a. Ședința</i> .....  | 210        |
| <b>Capitolul al IV-lea. Actele Parlamentului .....</b>   | <b>211</b> |
| <i>Secțiunea 1. Categoriile de acte</i> .....  | 211        |
| <i>Secțiunea a 2-a. Legea, ca act juridic al Parlamentului.....</i>  | <i>211</i> |
| §1. Conceptul de lege. Clasificări .....   | 211        |
| §2. Procedura adoptării legilor.....   | 213        |
| 2.1. Inițiativa legislativă.....   | 213        |
| 2.2. Avizarea proiectelor de legi și a propunerilor<br>legislative .....   | 217        |

|   |            |
|---|------------|
| 2.3. Dezbaterea și adoptarea proiectului de lege .....  | 219        |
| 2.3.1. <i>Sesizarea Camerelor Parlamentului</i> .....   | 219        |
| 2.3.2. <i>Dezbaterea și avizarea de către comisiile permanente competente</i> .....   | 223        |
| 2.3.3. <i>Procedura amendamentelor. Dezbaterea în plen</i> .....  | 223        |
| 2.3.4. <i>Votarea proiectului de lege</i> .....   | 224        |
| 2.4. Posibilitatea de sesizare a Curții Constituționale pentru exercitarea controlului de constituționalitate al legii înainte de promulgare. Efectul deciziilor Curții Constituționale de constatare a neconstituționalității legii în control <i>a priori</i> ..... | 228        |
| 2.5. Promulgarea. Reexaminarea legii la cererea Președintelui României .....  | 231        |
| 2.6. Publicarea legii .....   | 232        |
| 2.7. Procedura de urgență .....   | 232        |
| 2.8. Angajarea răspunderii Guvernului asupra unui proiect de lege .....   | 234        |
| <i>Secțiunea a 3-a. Hotărârea, act juridic al Parlamentului</i> .....   | 235        |
| <i>Secțiunea a 4-a. Moțiunile</i> .....   | 240        |
| §1. Noțiune și clasificare .....  | 240        |
| 1.1. Moțiunile simple .....   | 240        |
| 1.2. Moțiunea de cenzură .....  | 241        |
| <i>Secțiunea a 5-a. Actele structurilor interne ale Parlamentului</i> .....   | 242        |
| <b>Capitolul al V-lea. Deputații și senatorii</b> .....   | <b>243</b> |
| <i>Secțiunea 1. Statutul deputaților și senatorilor</i> .....   | 243        |
| <i>Secțiunea a 2-a. Dobândirea/pierderea calității de deputat/senator</i> .....   | 244        |
| <i>Secțiunea a 3-a. Drepturile și obligațiile deputaților și senatorilor</i> .....  | 245        |
| <i>Secțiunea a 4-a. Imunitatea parlamentară</i> .....   | 247        |
| <i>Secțiunea a 5-a. Incompatibilități</i> .....   | 249        |
| <i>Secțiunea a 6-a. Principii de conduită parlamentară. Răspundere și sancțiuni</i> .....   | 254        |
| <b>Capitolul al VI-lea. Consiliul Legislativ</b> .....  | <b>257</b> |
| <b>TITLUL VIII. PUTEREA EXECUTIVĂ</b> .....   | <b>259</b> |
| <b>Capitolul I. Aspecte generale</b> .....  | <b>259</b> |
| <b>Capitolul al II-lea. Președintele României</b> .....   | <b>260</b> |
| <i>Secțiunea 1. Rol și atribuții</i> .....  | 260        |
| §1. Dispoziții constituționale de referință .....   | 260        |

|  |            |
|--|------------|
| §2. Atribuții privind legiferarea .....  | 262        |
| §3. Atribuții privind organizarea și funcționarea puterilor publice.....   | 264        |
| §4. Atribuții privind alegerea, formarea, avizarea formării, numirea sau revocarea unor autorități publice .....   | 265        |
| §5. Atribuții în domeniul apărării țării și asigurării ordinii publice.....  | 273        |
| §6. Atribuții în domeniul politicii externe .....  | 273        |
| §7. Atribuții ce decurg din obligațiile României de stat membru al Uniunii Europene .....  | 273        |
| §8. Alte atribuții .....   | 275        |
| <i>Secțiunea a 2-a. Alegerea Președintelui României.....</i>   | <i>276</i> |
| §1. Considerații generale. Cadru normativ .....  | 276        |
| §2. Desfășurarea alegerilor .....  | 276        |
| 2.1. Listele electorale. Secțiile de votare .....  | 276        |
| 2.2. Birourile electorale .....  | 277        |
| 2.3. Candidaturile.....  | 277        |
| 2.4. Desfășurarea votării.....   | 279        |
| 2.5. Stabilirea rezultatului alegerilor.....   | 282        |
| §3. Rolul Curții Constituționale în procesul electoral pentru alegerea Președintelui României .....  | 284        |
| 3.1. Cadru legal.....  | 284        |
| 3.2. Soluționarea contestațiilor privind înregistrarea sau respingerea înregistrării candidaturilor sau a semnelor electorale .....                              | 287        |
| 3.3. Soluționarea contestațiilor privind împiedicarea unui partid sau a unei formațiuni politice ori a unui candidat de a-și desfășura campania electorală ..... | 289        |
| 3.4. Soluționarea contestațiilor privind anularea rezultatelor alegerilor .....  | 289        |
| 3.5. Confirmarea și validarea rezultatului alegerilor .....  | 290        |
| <i>Secțiunea a 3-a. Răspunderea Președintelui României.....</i>  | <i>299</i> |
| §1. Imunitatea Președintelui României.....   | 299        |
| §2. Răspunderea politică a Președintelui României.....   | 304        |
| §3. Răspunderea penală .....   | 305        |
| <i>Secțiunea a 4-a. Actele Președintelui României .....</i>  | <i>307</i> |
| §1. Decretul.....  | 307        |
| 1.1. Caracterizare generală .....  | 307        |
| 1.2. Clasificări .....   | 307        |
| §2. Mesaje, declarații, apeluri.....   | 313        |
| <b>Capitolul al III-lea. Guvernul .....</b>  | <b>316</b> |
| <i>Secțiunea 1. Rolul, funcțiile și atribuțiile Guvernului.....</i>  | <i>316</i> |

|   |     |
|---|-----|
| <i>Secțiunea a 2-a. Structura și conducerea Guvernului</i> .....  | 317 |
| <i>Secțiunea a 3-a. Funcționarea Guvernului</i> .....   | 318 |
| <i>Secțiunea a 4-a. Actele Guvernului</i> .....   | 320 |
| §1. Categoriile de acte.....  | 320 |
| §2. Delegarea legislativă.....  | 320 |
| 2.1. Norme constituționale de referință.....  | 320 |
| 2.2. Statuări în jurisprudența Curții Constituționale<br>cu privire la regimul ordonanțelor de urgență<br>ale Guvernului..... | 321 |

## **TITLUL IX. AUTORITATEA JUDECĂTOREASCĂ.....329**

### **Capitolul I. Delimitări conceptuale.....329**

#### **Capitolul al II-lea. Instanțele judecătorești.....330**

|   |     |
|---|-----|
| <i>Secțiunea 1. Categoriile de instanțe judecătorești</i> .....   | 330 |
| §1. Înalta Curte de Casație și Justiție.....  | 330 |
| §2. Curțile de apel.....  | 330 |
| §3. Tribunalele.....  | 331 |
| §4. Judecătoriile.....  | 331 |
| §5. Instanțele militare.....  | 331 |
| §6. Instanțele extraordinare și instanțele specializate.....  | 332 |
| <i>Secțiunea a 2-a. Specificul activității jurisdicționale și principiile<br/>fundamentale potrivit cărora se realizează justiția</i> ..... | 335 |
| §1. Independența judecătorului și supunerea lui numai legii.....  | 335 |
| §2. Principiul legalității.....   | 339 |
| §3. Accesul liber la justiție.....  | 340 |
| §4. Justiția se realizează în mod egal pentru toți.....   | 340 |
| §5. Dreptul la apărare.....   | 340 |
| §6. Prezumția de nevinovăție.....   | 341 |
| §7. Publicitatea ședințelor de judecată.....  | 341 |
| §8. Folosirea limbii oficiale și a limbii materne în justiție.....  | 341 |

#### **Capitolul al III-lea. Ministerul Public.....342**

#### **Capitolul al IV-lea. Consiliul Superior al Magistraturii.....349**

|  |     |
|--|-----|
| <i>Secțiunea 1. Rol și componentă</i> .....  | 349 |
| <i>Secțiunea a 2-a. Atribuțiile Consiliului Superior al<br/>Magistraturii</i> .....                                | 350 |
| §1. Atribuțiile Plenului Consiliului Superior al Magistraturii.....  | 351 |
| §2. Atribuțiile secțiilor Consiliului Superior al Magistraturii.....   | 352 |
| §3. Atribuțiile Consiliului Superior al Magistraturii în<br>domeniul răspunderii disciplinare a magistraților..... | 355 |

|   |            |
|---|------------|
| <b>TITLUL X. CURTEA CONSTITUȚIONALĂ .....</b>   | <b>358</b> |
| <b>Capitolul I. Reglementarea Curții Constituționale.....</b>   | <b>358</b> |
| <b>Capitolul al II-lea. Structura Curții Constituționale .....</b>  | <b>359</b> |
| <b>Capitolul al III-lea. Atribuțiile Curții Constituționale.....</b>  | <b>360</b> |
| <i>Secțiunea 1. Clasificare .....</i>   | <i>360</i> |
| <i>Secțiunea a 2-a. Scurtă caracterizare .....</i>  | <i>360</i> |
| §1. Controlul constituționalității legilor înainte de promulgare<br>[art. 146 lit. a) teza I din Constituție] .....   | 360        |
| §2. Verificarea constituționalității inițiativelor de revizuire a<br>Constituției [art. 146 lit. a) teza a II-a] și a legii de revizuire<br>adoptate de Parlament (art. 23 din Legea nr. 47/1992).....  | 361        |
| §3. Controlul constituționalității tratatelor sau a altor acorduri<br>internaționale [art. 146 lit. b) din Constituție] .....   | 362        |
| §4. Controlul constituționalității regulamentelor<br>Parlamentului [art. 146 lit. c) din Constituție] .....   | 363        |
| §5. Controlul constituționalității hotărârilor plenului Camerei<br>Deputaților, hotărârilor plenului Senatului și hotărârilor<br>plenului celor două Camere reunite ale Parlamentului<br>[art. 146 lit. l) din Constituție și art. 27-28 din Legea<br>nr. 47/1992]..... | 363        |
| §6. Soluționarea excepției de neconstituționalitate ridicate<br>în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial<br>[art. 146 lit. d) teza I din Constituție] .....  | 365        |
| §7. Soluționarea excepției de neconstituționalitate ridicate de<br>Avocatul Poporului [art. 146 lit. d) teza a II-a din Constituție]....  | 367        |
| §8. Soluționarea conflictelor juridice de natură constituțională<br>dintre autoritățile publice [art. 146 lit. e)].....   | 367        |
| §9. Atribuția de a veghea la respectarea procedurii pentru<br>alegerea Președintelui României și de a confirma rezultatele<br>sufragiului [art. 146 lit. f) din Constituție].....   | 368        |
| §10. Constatarea existenței împrejurărilor care justifică<br>interimatul în exercitarea funcției de Președinte al României<br>[art. 146 lit. g) din Constituție].....   | 368        |
| §11. Emiterea avizului consultativ pentru propunerea de<br>suspendare din funcție a Președintelui României<br>[art. 146 lit. h) din Constituție] .....  | 369        |
| §12. Veghează la respectarea procedurii pentru organizarea<br>și desfășurarea referendumului și confirmă rezultatele<br>acestuia [art. 146 lit. i)].....  | 370        |
| §13. Verifică îndeplinirea condițiilor pentru exercitarea<br>inițiativei legislative de către cetățeni [art. 146 lit. j)].....  | 370        |



---

|   |            |
|---|------------|
| §14. Hotărâște asupra contestațiilor care au ca obiect<br>constituționalitatea unui partid politic [art. 146 lit. k)] ..... | 370        |
| <b>Capitolul al IV-lea. Reguli procedurale specifice activității<br/>Curții Constituționale .....</b>                       | <b>371</b> |
| <b>Capitolul al V-lea. Actele Curții Constituționale și efectele<br/>acestora .....</b>                                     | <b>373</b> |
| <i>Secțiunea 1. Tipuri de acte .....</i>  | <i>373</i> |
| <i>Secțiunea a 2-a. Obligativitatea erga omnes a deciziilor<br/>    Curții Constituționale.....</i>                         | <i>374</i> |
| <i>Secțiunea a 3-a. Obligativitatea pentru viitor a deciziilor<br/>    Curții Constituționale.....</i>                      | <i>376</i> |
| <b>Bibliografie .....</b>   | <b>385</b> |